

Antzinateko pertsona-izenak eta izen mitologikoak (III).

Bibliako pertsona-izenak

Biblia Mendebaldeko kulturaren ezinbesteko erreferentea izan da, eta, gaur egun ere, erreferente garrantzitsua izaten jarraitzen du, ahulduta bada ere. Gure gizartean, Bibliaren eragina arlo guztietara iritsi da, eta eragin hori are handiagoa da zenbat eta atzerago begiratu. Pinturan, eskulturan, musikan, literaturan, poesian, antzerkian edo zinean iturri agortezina izan da Biblia; horregatik, Biblian agertzen diren pertsona-izen asko behin eta berriro agertzen dira artelanetan.

Pertsona-izen horietako askok, gainera, bere bidea egin dute hizkuntza bakoitzean, eta ez dira grafia beraz idazten gure inguruko hizkuntza guztietan. Adibidez, *Elias* profeta *Élie* da frantsesez, *Elijah* ingelesez, *Elias* gaztelaniaz, *Elies* katalanez, *Elia* italieraz eta *Elia* alemanez; *Ezekiel* profeta *Ézéchiel* da frantsesez, *Ezekiel* ingelesez, *Ezequiel* gaztelaniaz eta *Ezechiel* alemanez; eta *Isaias* profeta *Isaïe* edo *Ésaïe* da frantsesez, *Isaiah* ingelesez, *Isaías* frantsesez, *Isaia* italieraz eta *Jesaja* alemanez.

Euskararen literaturaren historian ere, Bibliako pertsona-izenak ez dira arrotzak, eta, alde horretatik, antroponimiaren beste arlo batzuetan ez bezala, euskal tradizioa —edo tradizioak— bad(it)ugu. Adibidez, *Elias* idatzi zuten J.B. Agirrek, J. Lizarraga Elkanokoak, N. Ormaetxea *Orixek*, J. Leizarragak, D. Intzak, S. Mendiburuk, B. Madariagak, A. Baratzartek, J. Duvoisinek, E. Materrek, J. Elizalde *Zerbitzarik*, P. Astarloak, J.A. Ubillosek, J. Haranburuk, S. Mendiburuk eta J.A. Uriartek; *Elia*, berriz, J. Tartasek, Baionan 1831n argitaratutako *Jesusen Bihotz Sakratuaren alderako deboçionearen Exerçio izpiritualac* obran, P. Iraizotzek, E. Intxauspek eta B. Larregik. *Samson* idatzi zuten B. Larregik, J. Elizalde *Zerbitzarik*, J. Duvoisinek eta J. Etxeberri Ziburukoak; *Samson*, berriz, K. Mitxelenak, F.I. Lardizabalek, F. Arresebeitiak, M. Elizanburuk, J. Barbierrek, Axularrek, R. Olabidek, P. A. Añibarrok. A. Mihurak, J. Lizarraga Elkanokoak, D. Intzak eta B. Madariagak. *Samson* ageri da Elizen arteko Biblian, eta *Samson*, berriz, Elhuyar, Lur eta Harluxet entziklopedietan. Itun Zaharreko liburuetak bati izena eman dion *Tobias* pertsonaia (bi dira, aita eta semea) *Tobit* da Elizen arteko Biblian, baina *Tobias* idatzi zuten J. Tartasek, A. Kardaberazek, J.B. Agirrek, M. Duhaldek, B. Madariagak, F.I. Lardizabalek, J. Lizarraga Elkanokoak eta S. Pouvreak.

Pertsona-izen horien euskarazko grafia finkatzeko irizpideak ezartzeko orduan, ezinbestean kontuan hartu beharrekoa da Euskaltzaindiak 1997an argitaratu zuen 66. araua —*Santutegiko izen ohikoenak*—. Batetik, arau horretan agertzen diren izenetako batzuk Bibliako pertsona-izenak direlako, hau da, izen gutxi batzuk dagoeneko araututa daudelako. Bestetik, arau horretan zehazten diren irizpideek bete-betean balio dutelako oraingo izen hauetarako ere. Hauek dira, laburbildurik, 66. arauak 1997an ematen dituen irizpideak:

Santuen izenak gaurko euskal idazkeraz transkribatuko dira, geografi izen bereziak euskaraz idazteko erabili diren irizpideei jarraituz:

1. *c* grafemaren ordez *k* eta *z* erabiliko dira (*Karlos, Katalina, Klemente, Kosme, Oskar, Polikarpo, Zezilia, Zipriano...*).
2. *b* eta *p* aurrean *n* jarriko da (*Anbrosio, Hunberto...*).
3. *n*, *l* eta *r* ondoko *z* eta *s*, *tz* eta *ts* bilakatzen dira: *Antselmo, Frantzisko, Inozentzio, Prudentzio, Martzelo, Martzial, Nartziso, Urtsula, Zeltso*.
4. Geografi izenetan bezala (*Valentzia, Viena, Venezuela...*), *v/b* grafia dela eta, erreferenziaren azken buruan diren santuak eta pertsonaia historikoak aipatzeko *v* grafia egokiago dirudi (*David erregea, Adam eta Eva, Valentin eta Viktor santuak, Veronika, Genoveva Brabantekoa...*).
5. Gure artean tradizio berria duten izenetan hasierako *R*-a bere horretan utziko da (*Rebeka, Rikardo, Roberto, Ruben, Rufo*), tradiziozkoek aurrean bokal bat gorde arren: *Arrosa, Erramun, Erroman*.
6. Tradizio gutxiko izenen kasuan, zalantza egonez gero, frantses eta espainol ereduez gainera, Europako beste hizkuntza zabaletakoak ere, ingeles eta alemanezkoak batik bat, hartuko dira kontutan, bai morfologiari eta bai grafiari dagokionez, eta Ipar eta Hegoaldeko tradizio ezberdinen arteko auziak konpontzeko, nazioarteko forma hedatuenak proposatuko dira: Adibidez, *Agapito / Agapet, Agueda / Agathe, Baltasar / Balthazar, Bernabé / Barnabé, Manuel / Emmanuel, Felipe / Philippe* edo *Jacinto / Hyazinthe* ereduaren artean, euskararako *Agapeto, Agata, Baltasar, Barnabe, Emanuel, Filipe eta Hiazinto* hobetsiko dira (cf. ingelesez *Agapetus, Agatha, Balthasar, Barnabas, Emmanuel, Philip, Hyacinthus*; alemanez *Agapet, Agatha / Agathe, Balthasar, Emanuel, Philipp, Hyacinth*). Nazioarteko ereduak alde batera edo bestera jotzeko argirik emango ez balute (*Andrés / André / Andrew / Andreas, Lucas / Luc / Luke, Bartolomé / Barthélemy / Bartholomew / Bartholomaüs*), Euskal Herriko forma hedatuenari emango zaio lehentasuna: *Andres, Lukas, Bartolome*.
7. Hebreerazko izenen bukaera dela eta, jatorriz *-ah* izanik, grezieraz nominatiboan *-as* gisa emana, tradizio handiko izenetan (*Tomas, Lukas, Matias...*) halaxe utziko dira euskaraz ere. Oraingo honetan gure artean duen tradizioagatik *Juda* izena hobetsi da.
8. Izen grekoei dagokienez, nominatiboaren *-os* bukaera euskaraz *-o* gisa ezarriko da: *Teodoro, Nartziso...* *-es* amaitzen direnak, aldiz, ez dira aldatuko: *Nikomedes*.
9. Mailegu berrietan, latinetik hartzen diren izen propioak, nominatiboan *-us* bukatzen direnak, euskaraz *-o* bilakatzen dira: *Martzelo, Venantzio, Zeltso*.

Bestalde, 76. arauan —*Latin eta greziar pertsona-izen klasikoak euskaraz emateko irizpideei buruzko erabakia*— zehatz-mehatz adierazi ziren Antzinateko pertsona-izen grekoak euskaraz emateko irizpideak. Judeako eta Israelgo izenak eta gainerako izen biblikoak, grekoak ez badira ere, grekoaren bidez iritsi ziren latinera, eta handik zabaldu ziren Europako gainerako hizkuntzetara.

Euskarara ere latinaren bidez iritsi ziren. Horregatik, oro har, 76. arauko irizpideek bere horretan balio dute Judeako eta Israelgo pertsona-izenen eta gainerako pertsona-izen biblikoen euskarazko grafia finkatzeko, tradizioak argi egiten ez duenean eta 66. arauko irizpideak aski ez direnean.

Irizpide horiei jarraituz moldatu dira Bibliako pertsona-izenen zerrendak, Itun Zaharrekoak zein Itun Berrikoak. Kontuan hartu dira, halaber, literatura-tradizioa, Elizen arteko Biblia eta euskarazko entziklopediak.

Guztira, 202 izen ematen dira zerrendan. Biblian agertzen diren pertsona-izenak askoz gehiago dira, jakina, baina hemen garrantzitsuenak edo ezagunenak baino ez dira jaso. Pertsona-izenez gainera, beste izaki gutxi batzuen izenak ere ageri dira, hala nola *Jahveh*, *Gabriel*, *Luzifer* edo *Satan*.

Gaztelaniazko, frantsesezko eta ingelesezko formak, ohi bezala, sistematikoki bildu dira.

Bibliako pertsona-izenak

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Aaron	Aarón	Aaron	Aaron
Abadon	Abadón / Apolión	Abaddon / Apollyon	Abaddon / Apollyon
Abdias	Abdías	Abdias	Obadiah
Abel	Abel	Abel	Abel
Abigail	Abigaíl	Abigail	Abigail
Abimelek	Abimelec / Abimelech	Abimelech / Abimelek	Abimelech / Abimelek
Abner	Abner	Abner	Abner
Abraham	Abraham	Abraham	Abraham
Absalom	Absalón	Absalom	Absalom
Adam	Adán	Adam	Adam
Adonias	Adonías	Adonias / Adonija	Adonijah
Agar	Agar	Agar	Hagar
Ageo	Hageo	Aggée	Haggai
Agripa II.a (Herodes Agripa II.a)	Agripa II (Herodes Agripa II)	Agrippa II (Hérode Agrippa II)	Herod Agrippa II
Akab	Ajab / Acab	Achab	Ahab
Alexandro Janeo	Alejandro Janneo	Alexandre Jannée	Alexander Jannaeus
Amos	Amós	Amos	Amos
Ana	Ana	Anne	Anne / Ann / Anna
Ananias	Ananías	Ananias	Ananias
Anas	Anás	Anân	Annas
Antigono II.a Matatias edo Antigono II.a Asmondarra	Antígono Matatías	Antigone II Mattathiah / Antigone l'Hasmonéen	Antigonus II Mattathias
Antipas Pergamokoa	Antipas de Pérgamo	Antipas de Pergame	Antipas of Pergamum
Aram	Aram	Aram	Aram
Aristobulo I.a	Aristóbulo I	Aristobule I ^{er}	Aristobulus I
Asuero	Asuero	Assuérus	Ahasuerus
Atalia	Atalía	Athalie	Athaliah
Azarias	Azarías	Azarias	Azariah
Balaam	Balaam	Balaam	Balaam
Baltasar	Belsasar / Baltasar	Belshatsar / Balthazar	Belshazzar / Balthazar
Barnabe	Bernabé	Barnabé	Barnabas
Barrabas	Barrabás	Barabbas	Barabbas
Bartimeo	Bartimeo	Bartimée	Bartimaeus
Benjamin	Benjamín	Benjamin	Benjamin
Betsabe	Betsabé	Bethsabée	Bathsheba
Booz	Booz	Boaz	Boaz

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Dalila	Dalila	Dalila	Delilah
Dan	Dan	Dan	Dan
Daniel	Daniel	Daniel	Daniel
David	David	David	David
Debora	Débora	Débora	Deborah
Demas	Demas	Démas	Demas
Done Petri edo Simon Petri	Simón Pedro / San Pedro	Simon-Pierre / saint Pierre	Simon Peter / Saint Peter
Dorkas	Dorcas	Dorcas	Dorcas
Efraim	Efraím	Éphraïm	Ephraim
Eleazar	Eleazar	Eléazar	Eleazar / Elazar
Eli	Eli	Eli	Eli
Elias	Elías	Élie	Elijah
Eliezer	Eliezer	Éliézer	Eliezer
Elisabet	Isabel	Élisabeth	Elizabeth
Eliseo	Eliseo	Élisée	Elisha / Eliseus
Eneas	Eneas	Énée	Aeneas
Esau	Esaú	Ésaü	Esau
Esdras edo Ezra	Esdras / Ezra	Esdras / Ezra	Ezra / Ezra the Scribe
Ester	Ester	Esther	Esther
Eva	Eva	Ève	Eve
Ezekiel	Ezequiel	Ézéchiel	Ezekiel
Familia Santua edo Familia Saindua	Sagrada Familia	Sainte Famille	Holy Family
Felix	Félix	Félix	Felix
Filemon	Filemón	Philémon	Philemon
Filipe Diakonoa	Felipe el Diácono	Philippe le diacre	Saint Philip the Evangelist
Fortunato	Fortunato	Fortunatus	Apostle Fortunatus
Gabriel	Gabriel	Gabriel	Gabriel
Gamaliel	Gamaliel	Rabban Gamaliel l'Ancien	Gamaliel the Elder / Rabban Gamaliel I
Gedeon	Gedeón	Gédéon / Gideon	Gideon / Gedeon
Gog	Gog	Gog	Gog
Goliat	Goliat	Goliath	Goliath
Habakuk	Habacuc	Habacuc	Habakkuk / Habacuc
Hananiás	Ananías	Hanania	Hananiah
Henok	Enoc / Henoc	Hénoch	Enoch
Herodes Antipas	Herodes Antipas / Herodes el Tetrarca	Hérode Antipas II	Herod Antipas
Herodes I.a Handia	Herodes I el Grande	Hérode I ^{er} le Grand	Herod the Great / Herod I

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Herodias	Herodías	Hérodiade / Hérodiás	Herodias
Hiram I.a	Hiram I	Hiram I ^{er}	Hiram I
Holofernes	Holofernes	Holopherne	Holofernes
Isaak	Isaac	Isaac	Isaac
Isaias	Isaías	Isaïe / Ésaïe	Isaiah
Isakar	Isacar	Issachar	Issachar
Ismael	Ismael	Ismaël	Ishmael
Israel	Israel	Israël	Israel
Jafet	Jafet	Japhet	Japheth
Jahveh ¹	Yahveh / Yavé	Yahweh / Yahvé	Yahweh
Jairo	Jairo	Jaïrus	Jairus
Jakue ² Alfeorena edo Jakue Txikia	Santiago, hijo de Alfeo / Santiago el Menor	Jacques d'Alphée / Jacques, fils d'Alphée / Jacques le Mineur	James, son of Alphaeus / James The Less
Jakue ³ Zebedeorena edo Jakue Nagusia	Santiago de Zebedeo / Santiago el Mayor	Jacques de Zébédée / Jacques le Majeur	James, son of Zebedee / James the Greater
Jakue ⁴ Zuzena	Santiago el Justo	Jacques le Juste	James the Just
Jehova ⁵	Jehová	Jéhovah	Jehovah
Jekonias	Joaquín /Jeconías	Joachin / Jéchonias	Jeconiah
Jeremias	Jeremías	Jérémie	Jeremiah
Jeroboam	Jeroboam I	Jéroboam I ^{er}	Jeroboam
Jese	Jese	Jessé	Jesse
Jesus Nazaretekoa edo Jesu Kristo	Jesús (de Nazaret) / Cristo / Jesucristo	Jésus de Nazareth / Jésus-Christ / Christ	Jesus of Nazareth / Jesus Christ
Jetro	Jetro	Jéthro	Jethro
Jezabel	Jezabel	Jézabel	Jezebel
Joab	Joab	Joab / Yoav	Joab
Joakim	Joaquim	Joaqim	Jehoiakim
Joan Hirkano	Juan Hircano	Jean Hyrcan I ^{er}	John Hyrcanus

¹ Itun Zaharrean, hebrearren jainkoaren izena.

² **Jakue**, **Josef**, **Marko** eta **Petri** izen tradizioidunak dira euskaraz, eta Iparraldeko eta Hegoaldeko tradizioa uztartzen dute. Izen horiek onartu zituen Euskaltzaindiak 1996an (66. araua: *Santutegiko izen ohikoena*), eta izen horiek berresten ditu orain ere. Hala eta guztiz ere, ulerturik Eliza kristauan, Hegoaldean, **Jose**, **Santiago**, **Markos** eta **Pedro** izenak erabiltzen direla, eremu horretan maiz erabiltzen direla eta eremu horretan tradizioa dutela, Euskaltzaindiak ez ditu baztertzen izen horiek Hegoaldeko liturgian erabiltzeko.

³ Ikus 2. oharra.

⁴ Ikus 2. oharra.

⁵ Estatu Batuetan 1870ean sortutako mugimendu erlijioso kristauaren izendapenean erabiltzeko: **Jehovaren Lekukoak** (es *testigos de Jehová*; fr *Témoins de Jéhovah*; en *Jehovah's Witnesses*). Hebrearren jainkoaren izenerako, ikus **Jahveh**.

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Joan Patmoskoa⁶ edo Joanes Patmoskoa Joan Ebanjelaria edo Joanes Ebanjelaria	Juan de Patmos / Juan el Apokaleta Juan el Evangelista	Jean de Patmos / Jean le visionnaire Jean l'évangéliste	John of Patmos John the Evangelist
Joanes Bataiatzailea edo Joan Bataiatzailea	Juan el Bautista	Jean le Baptiste	John the Baptist
Job	Job	Job	Job
Joel	Joel	Joël	Joel
Jonas	Jonás	Jonas	Jonah / Jonas
Jonatan	Jonatán	Jonathan	Jonathan
Josef⁷	José	Joseph	Joseph
Josef⁸ (Nazaretekoa)	José de Nazaret	Joseph	Joseph
Josef⁹ Arimateakoa	José de Arimatea	Joseph d'Arimatee / Joseph d'Arimatee	Joseph of Arimathea
Josias	Josías	Josias	Josiah
Josue	Josué	Josué	Joshua
Juda¹⁰	Judá	Juda	Judah
Juda¹¹ (Tadeo)	Judas Tadeo	Jude Thaddée / Judas Thaddée	Jude / Jude of James / Jude Thaddaeus / Judas Thaddaeus
Judas Galilearra edo Judas Gamalakoa	Judas el Galileo, / Judas de Galilea / Judas de Gamala	Judas le Galiléen / Judas le Gaulanite / Judas de Gamala	Judas of Galilee / Judas of Gamala
Judas¹² Iskariote	Judas Iscariote	Judas Iscariote	Judas Iscariot
Judas Makabearra	Judas Macabeo	Judas Maccabée	Judah Maccabee / Judas Maccabeus
Judit	Judit	Judith	Judith

⁶ Tradizio kristauaren arabera, *Joan Patmoskoa* eta *Joan Ebanjelaria* pertsona bera dira.

⁷ Itun Zaharreko pertsonaia, Jakoben hamaikagarren semea.

⁸ Ikus 2. oharra.

⁹ Ikus 2. oharra.

¹⁰ Itun Zaharrekoa, Jakoben laugarren semea.

¹¹ Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Hala arautu zen, hala agertzen delako euskarazko tradizio zaharrean (*San Simon eta Juda negua eldu da*. E. Garibai, 1591-1592). **Juda** zein **Judas** grafien jatorria grekozko **Ιούδας** izena da (hebreeraz, יהודה). **Judas iskariote**ren fama txarra izan liteke grafia-bereizketaren jatorria (Bibliaren arabera, Jesusi traizio egin zion); hala gertatzen da, adibidez, frantsesez eta ingelesez. Gaztelaniaz, berriz, **Judas** grafia erabiltzen da biatarako.

¹² Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Izen hori **Juda Tadeo** santuari dagokio. Jesus Nazaretekoaren apostoluetako bat izan zen. **Judas Iskariote** ere Jesus Nazaretekoaren apostoluetako bat izan zen, baina ez da santua, eta, hura izendatzeko, **Judas** grafia nagusi da euskarazko tradizioan, hala Iparraldean nola Hegoaldean (Idazle hauek guztiek **Judas** grafia erabili zuten: G. Adéma *Zaldubi*, J. B. Agirre, P. A. Añibarro, E. M. Azkue, A. Baratzart, C. Beobide, A. Kardaberaz, J. A. Mogel, M. Duhalde, J. Duvoisin; J. Egiategi, J. Elizalde *Zerbitzari*, K. Enbeita, Etxeberri apezka, T. Etxebarria, J. I. Gerriko, J. Haraneder, J. Hiriart-Urruti, E. Intxauspe, D. Intza, P. F. Irigarai, B. Joanategi, J. Kerexeta, P. Lafitte, E. Lapeyre, F. I. Lardizabal, B. Larregi, Lazarraga, J. Lizarraga (Elkanokoa), J. M. Lujanbio *Txirrita*, B. Madariaga, S. Mendiburu, J. Mirande, V. Mogel, N. Ormaetxea *Orix*, J. F. Petriarena *Xenpelar*, B. Pradere, J. A. Ubillos, Xarlem, A. Zubikarai).

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Kaifas	Caifás	Caïphe	Caiaphas
Kain	Caín	Caïn	Cain
Kam	Cam	Cham	Ham
Kenan	Cainán	Kénan	Kenan / Qenan / Kainan
Klaudia Prokula	Claudia Prócula	Claudia Procula	Claudia Procles / Claudia Procula
Laban	Labán	Laban	Laban
Lazaro Betaniakoa	Lázaro de Betania	Lazare de Béthanie	Lazarus of Bethany / Lazarus of the Four Days
Lea	Lea	Léa	Leah
Lebi	Leví	Lévi	Levi
Longino	Longino	Longin le Centurion	Longinus
Lot	Lot	Loth / Lot	Lot
Lukas Ebanjelaria	Lucas el Evangelista	Luc l'évangéliste	Luke the Evangelist
Luzifer	Lucifer	Lucifer	Lucifer
Magog	Magog	Magog	Magog
Malakias	Malaquías	Malachie	Malachi / Malachias
Malko	Malco	Malchus	Malchus
Manases	Manasés	Manassé	Manasseh
Mardoqueo edo Mordekai	Mardoqueo	Mardochée	Mordecai / Mordechai
Maria	María	Marie	Mary
Maria Betaniakoa	María de Betania	Marie de Béthanie	Mary of Bethany
Maria Kleofasena	María de Cleofás / María de Cleofé	Marie de Clopas / Marie d'Alphée	Mary of Clopas / Mary of Cleopas
Maria Magdalakoa edo Maria Magdalena edo Magdalena	María Magdalena	Marie de Magdala / Marie la Magdaléenne / Marie-Madeleine / Madeleine	Mary Magdalene / Mary of Magdala / The Magdalene
Marko¹³ Ebanjelaria	Marcos Evangelista	Marc	Mark the Evangelist
Marta Betaniakoa	Marta de Betania	Marthe de Béthanie	Martha of Bethany
Matatias	Matatías	Mattathias	Mattathias
Mateo Ebanjelaria	Mateo el Evangelista	Matthieu	Matthew the Apostle
Matusalem	Matusalén	Mathusalem	Methuselah
Melkisedek	Melquisedec	Melchisédech	Melchizedek
Menahem	Menajem / Menahem	Ménahem	Menahem
Mikeas	Miqueas	Michée	Micah
Mikel	Miguel	Michel	Michael
Moises	Moisés	Moïse	Moses
Naaman	Naamán	Naaman	Naaman

¹³ Ikus 2. oharra.

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Nahum	Nahum	Nahum	Nahum
Natan	Natán	Nathan	Nathan
Neftali	Neftalí	Nephtali	Naphtali
Nikodemo	Nicodemo	Nicodème	Nicodemus
Nimrod	Nimrod / Nemrod	Nimrod	Nimrod
Noe	Noé	Noé	Noah
Noemi	Noemí	Noémie / Noémi	Naomi
Omri	Omrí	Omri	Omri
Onan	Onán	Onan	Onan
Oseas edo Osee	Oseas	Osée	Hosea
Paulo Tarsokoa edo Saulo	Pablo de Tarso	Paul de Tarse	Paul the Apostle / Saul of Tarsus
Petri¹⁴ edo Simon Petri; Done Petri	Simón Pedro / San Pedro	Simon-Pierre / saint Pierre	Simon Peter / Saint Peter
Pontzio Pilato	Poncio Pilato	Ponce Pilate	Pontius Pilate
Potifar	Putifar	Potiphar	Potiphar / Potifar
Priszila	Priscilla	Priscille	Priscilla
Prokoro	Prócoro	Prochore / Procore	Prochorus
Rafael	Rafael	Raphaël	Raphael
Rakel	Raquel	Rachel	Rachel
Rebeka	Rebeca	Rébecca	Rebecca
Ruben	Rubén	Ruben	Reuben
Rut	Rut	Ruth	Ruth
Salome	Salomé	Salomé	Salome
Salome Alexandra	Salomé Alejandra	Salomé Alexandra	Salome Alexandra / Alexandra of Jerusalem
Salomon	Salomón	Salomon	Solomon
Samuel	Samuel	Samuel	Samuel
Sanson edo Samson	Sansón	Samson	Samson
Sara	Sara	Sarah	Sarah
Satan edo Satanas	Satanás / Satán	Satan	Satan
Saul	Saúl	Saül	Saul
Sedekias	Sedequías	Sédécias	Zedekiah
Sefora edo Tzipora	Séfora	Séphora	Zipporah
Sem	Sem	Sem	Shem
Sergio Paulo	Sergio Pablo	Lucius Sergius Paullus	Lucius Sergius Paul(l)us
Set	Set	Seth	Seth
Silas	Silas	Silas / Silvanus	Silas

¹⁴ Ikus 2. oharra.

Euskara	Gaztelania	Frantsesa	Ingelesa
Simeon Jerusalemgoa	Simeón	Siméon de Jérusalem	Simeon of Jerusalem
Simon Legenduna	Simón el Leproso	Simon le lépreux	Simon the Leper
Simon Magoa	Simón el Mago / Simón de Gitta	Simon le Magicien / Simon le Mage	Simon the Sorcerer / Simon the Magician
Simon Makabearra	Simón Macabeo	Simon	Simon Thassi
Simon Zelote	Simón el Zelote	Simon le Zélote	Simon the Zealot / Simon Zelotes
Simon Zirenekoa	Simón de Cirene / Simón el Cirineo	Simon de Cyrène	Simon of Cyrene
Sofonias	Sofonías	Sophonie	Zephaniah / Sophonias
Tamar	Tamar	Tamar	Tamar
Timoteo	Timoteo	Timothée	Timothy
Tirtza	Tirsá	Thirsta	Tirzah
Tito	Tito	Tite	Titus
Tobias	Tobías	Tobie	Tobias
Tobias edo Tobit	Tobit / Tobías	Tobie	Tobit / Tobias
Tubal	Tubal	Tubal / Toubal	Tubal
Tubalkain	Tubalcaïn	Toubal-Caïn / Tubal-Caïn	Tubal-cain
Urbano Mazedoniakoa	Urbano de Macedonia	Urbain de Macédoine	Urban of Macedonia
Urias hitita	Urías el hitita	Urie le Hittite / Ourias le Hittite / Urie, le Héthien	Uriah the Hittite
Zabulon	Zabulón	Zabulon	Zebulun
Zakarias	Zacarías	Zacharie	Zechariah
Zebedeo	Zebedeo	Zébédée	Zebedee

Euskaltzaindiak 2014ko ekainaren 27an onartua, Gasteizen

GAZTELANIA-EUSKARA ZERRENDA

Gaztelania	Euskara
Aarón	Aaron
Abadón / Apolión	Abadon
Abdías	Abdias
Abel	Abel
Abigaíl	Abigail
Abimelec / Abimelech	Abimelek
Abner	Abner
Abraham	Abraham
Absalón	Absalom
Adán	Adam
Adonías	Adonias
Agar	Agar
Agripa II (Herodes Agripa II)	Agripa II.a (Herodes Agripa II.a)
Ajab / Acab	Akab
Alejandro Janneo	Alexandro Janeo
Amós	Amos
Ana	Ana
Ananías	Ananias
Ananías	Hanania
Anás	Anas
Antígono Matatías	Antigono II.a Matatias edo Antigono II.a Asmondarra
Antipas de Pérgamo	Antipas Pergamokoa
Aram	Aram
Aristóbulo I	Aristobulo I.a
Asuero	Asuero
Atalía	Atalia
Azarías	Azarias
Balaam	Balaam
Barrabás	Barrabas
Bartimeo	Bartimeo
Belsasar / Baltasar	Baltasar
Benjamín	Benjamin
Bernabé	Barnabe
Betsabé	Betsabe
Booz	Booz
Caifás	Kaifas

Gaztelania	Euskara
Caín	Kain
Cainán	Kenan
Cam	Kam
Claudia Prócula	Klaudia Prokula
Dalila	Dalila
Dan	Dan
Daniel	Daniel
David	David
Débora	Debora
Demas	Demas
Dorcas	Dorkas
Efraím	Efraim
Eleazar	Eleazar
Eli	Eli
Elías	Elias
Eliezer	Eliezer
Eliseo	Eliseo
Eneas	Eneas
Enoc / Henoc	Henok
Esaú	Esau
Esdras / Ezra	Esdras edo Ezra
Ester	Ester
Eva	Eva
Ezequiel	Ezekiel
Felipe el Diácono	Filipe Diakonoa
Félix	Felix
Filemón	Filemon
Fortunato	Fortunato
Gabriel	Gabriel
Gamaliel	Gamaliel
Gedeón	Gedeon
Gog	Gog
Goliat	Goliat
Habacuc	Habakuk
Hageo	Ageo
Herodes Antipas / Herodes el Tetrarca	Herodes Antipas
Herodes I el Grande	Herodes I.a Handia
Herodías	Herodias

Gaztelania	Euskara
Hiram I	Hiram I.a
Holofernes	Holofernes
Isaac	Isaak
Isabel	Elisabet
Isacar	Isakar
Isaías	Isaias
Ismael	Ismael
Israel	Israel
Jafet	Jafet
Jairo	Jairo
Jehová	Jehova¹⁵
Jeremías	Jeremias
Jeroboam I	Jeroboam
Jese	Jese
Jesús (de Nazaret) / Cristo / Jesucristo	Jesus Nazaretekoa edo Jesu Kristo
Jetro	Jetro
Jezabel	Jezabel
Joab	Joab
Joaquim	Joakim
Joaquín /Jeconías	Jekonias
Job	Job
Joel	Joel
Jonás	Jonas
Jonatán	Jonatan
José	Josef¹⁶
José de Arimatea	Josef¹⁷ Arimateakoa
José de Nazaret	Josef¹⁸ (Nazaretekoa)
Josías	Josias
Josué	Josue

¹⁵ Estatu Batuetan 1870ean sortutako mugimendu erlijioso kristauaren izendapenean erabiltzeko: **Jehovaren Lekukoak** (es **testigos de Jehová**; fr **Témoins de Jéhovah**; en **Jehovah's Witnesses**). Hebrearren jaingoaren izenerako, ikus **Jahveh**.

¹⁶ Itun Zaharreko pertsonaia, Jakoben hamaikagarren semea.

¹⁷ **Jakue, Josef, Marko** eta **Petri** izen tradiziodunak dira euskaraz, eta Iparraldeko eta Hegoaldeko tradizioa uztartzen dute. Izen horiek onartu zituen Euskaltzaindiak 1996an (66. araua: *Santutegiko izen ohikoenak*), eta izen horiek berresten ditu orain ere. Hala eta guztiz ere, ulerturik Eliza kristauan, Hegoaldean, **Jose, Santiago, Markos** eta **Pedro** izenak erabiltzen direla, eremu horretan maiz erabiltzen direla eta eremu horretan tradizioa dutela, Euskaltzaindiak ez ditu baztertzen izen horiek Hegoaldeko liturgian erabiltzeko.

¹⁸ Ikus 17. oharra.

Gaztelania	Euskara
Juan de Patmos / Juan el Apokaleta Juan el Evangelista	Joan Patmoskoa ¹⁹ edo Joanes Patmoskoa Joan Ebanjelaria edo Joanes Ebanjelaria
Juan el Bautista	Joanes Bataiatzailea edo Joan Bataiatzailea
Juan Hircano	Joan Hircano
Judá	Juda ²⁰
Judas el Galileo, / Judas de Galilea / Judas de Gamala	Judas Galilearra edo Judas Gamalakoa
Judas Iscariote	Judas ²¹ Iskariote
Judas Macabeo	Judas Makabearra
Judas Tadeo	Juda ²² (Tadeo)
Judit	Judit
Labán	Laban
Lázaro de Betania	Lazaro Betaniakoa
Lea	Lea
Leví	Lebi
Longino	Longino
Lot	Lot
Lucas el Evangelista	Lukas Ebanjelaria
Lucifer	Luzifer
Magog	Magog
Malaquías	Malakias
Malco	Malko
Manasés	Manases
Marcos Evangelista	Marko ²³ Ebanjelaria

¹⁹ Tradizio kristauaren arabera, *Joan Patmoskoa* eta *Joan Ebanjelaria* pertsona bera dira.

²⁰ Itun Zaharrekoa, Jakoben laugarren semea.

²¹ Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Izen hori **Juda Tadeo** santuari dagokio. Jesus Nazaretokoaren apostoluetako bat izan zen. **Judas Iskariote** ere Jesus Nazaretokoaren apostoluetako bat izan zen, baina ez da santua, eta, hura izendatzeko, **Judas** grafia nagusi da euskarazko tradizioan, hala Iparraldean nola Hegoaldean (Idazle hauek guztiek **Judas** grafia erabili zuten: G. Adéma *Zaldubi*, J. B. Agirre, P. A. Añibarro, E. M. Azkue, A. Baratzart, C. Beobide, A. Kardaberaz, J. A. Mogel, M. Duhalde, J. Duvoisin; J. Egiategi, J. Elizalde *Zerbitzari*, K. Enbeita, Etxeberri apezka, T. Etxebarria, J. I. Gerriko, J. Haraneder, J. Hiriart-Urruti, E. Intxauspe, D. Intza, P. F. Irigarai, B. Joanategi, J. Kerexeta, P. Lafitte, E. Lapeyre, F. I. Lardizabal, B. Larregi, Lazarraga, J. Lizarraga (Elkanokoa), J. M. Lujanbio *Txirrita*, B. Madariaga, S. Mendiburu, J. Mirande, V. Mogel, N. Ormaetxea *Orix*, J. F. Petriarena *Xenpelar*, B. Pradere, J. A. Ubillos, Xarlem, A. Zubikarai).

²² Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Hala arautu zen, hala agertzen delako euskarazko tradizio zaharrean (*San Simon eta Juda negua eldu da*. E. Garibai, 1591-1592). **Juda** zein **Judas** grafien jatorria grekozko **Ιουδᾶς** izena da (hebreeraz, יהודה). **Judas iskarioter**en fama txarra izan liteke grafia-bereizketaren jatorria (Bibliaren arabera, Jesusi traizio egin zion); hala gertatzen da, adibidez, frantsesez eta ingelesez. Gaztelaniaz, berriz, **Judas** grafia erabiltzen da bietarako.

²³ Ikus 17. oharra.

Gaztelania	Euskara
Mardoqueo	Mardoqueo edo Mordekai
María	Maria
María de Betania	Maria Betaniakoa
María de Cleofás / María de Cleofé	Maria Kleofasena
María Magdalena	Maria Magdalakoa edo Maria Magdalena edo Magdalena
Marta de Betania	Marta Betaniakoa
Matatías	Matatias
Mateo el Evangelista	Mateo Ebanjelaria
Musalén	Musalem
Melquisedec	Melkisedek
Menajem / Menahem	Menahem
Miguel	Mikel
Miqueas	Mikeas
Moisés	Moises
Naamán	Naaman
Nahum	Nahum
Natán	Natan
Neftalí	Neftali
Nicodemo	Nikodemo
Nimrod / Nemrod	Nimrod
Noé	Noe
Noemí	Noemi
Omrí	Omri
Onán	Onan
Oseas	Oseas edo Osee
Pablo de Tarso	Paulo Tarsokoa edo Saulo
Poncio Pilato	Pontzio Pilato
Priscilla	Priszila
Prócoro	Prokoro
Putifar	Potifar
Rafael	Rafael
Raquel	Rakel
Rebeca	Rebeka
Rubén	Ruben
Rut	Rut
Sagrada Familia	Familia Santua edo Familia Saindua

Gaztelania	Euskara
Salomé	Salome
Salomé Alejandra	Salome Alexandra
Salomón	Salomon
Samuel	Samuel
Sansón	Sanson edo Samson
Santiago de Zebedeo / Santiago el Mayor	Jakue²⁴ Zebedeorena edo Jakue Nagusia
Santiago el Justo	Jakue²⁵ Zuzena
Santiago, hijo de Alfeo / Santiago el Menor	Jakue²⁶ Alfeorena edo Jakue Txikia
Sara	Sara
Satanás / Satán	Satan edo Satanas
Saúl	Saul
Sedequías	Sedekias
Séfora	Sefora edo Tzipora
Sem	Sem
Sergio Pablo	Sergio Paulo
Set	Set
Silas	Silas
Simeón	Simeon Jerusalemgoa
Simón de Cirene / Simón el Cirineo	Simon Zirenekoa
Simón el Leproso	Simon Legenduna
Simón el Mago / Simón de Gitta	Simon Magoa
Simón el Zelote	Simon Zelote
Simón Macabeo	Simon Makabearra
Simón Pedro / San Pedro	Done Petri edo Simon Petri
Simón Pedro / San Pedro	Petri²⁷ edo Simon Petri; Done Petri
Sofonías	Sofonias
Tamar	Tamar
Timoteo	Timoteo
Tirsá	Tirtza
Tito	Tito
Tobías	Tobias
Tobit / Tobías	Tobias edo Tobit

²⁴ Ikus 17. oharra.

²⁵ Ikus 17. oharra.

²⁶ Ikus 17. oharra.

²⁷ Ikus 17. oharra.

Gaztelania	Euskara
Tubal	Tubal
Tubalcaín	Tubalkain
Urbano de Macedonia	Urbano Mazedoniakoa
Urías el hitita	Urias hitita
Yahveh / Yavé	Jahveh²⁸
Zabulón	Zabulon
Zacarías	Zakarias
Zebedeo	Zebedeo

FRANTSESA-EUSKARA ZERRENDA

Frantsesa	Euskara
Aaron	Aaron
Abaddon / Apollyon	Abadon
Abdias	Abdias
Abel	Abel
Abigaïl	Abigail
Abimelech / Abimelek	Abimelek
Abner	Abner
Abraham	Abraham
Absalom	Absalom
Achab	Akab
Adam	Adam
Adonias / Adonija	Adonias
Agar	Agar
Aggée	Ageo
Agrippa II (Hérode Agrippa II)	Agripa II.a (Herodes Agripa II.a)
Alexandre Jannée	Alexandro Janeo
Amos	Amos
Anân	Anas
Ananias	Ananias
Anne	Ana
Antigone II Mattathiah / Antigone I'Hasmonéen	Antigono II.a Matatias edo Antigono II.a Asmondarra
Antipas de Pergame	Antipas Pergamokoa
Aram	Aram
Aristobule I ^{er}	Aristobulo I.a

²⁸ Itun Zaharrean, hebrearren jainkoaren izena.

Frantsesa	Euskara
Assuérus	Asuero
Athalie	Atalia
Azarias	Azarias
Balaam	Balaam
Barabbas	Barrabas
Barnabé	Barnabe
Bartimée	Bartimeo
Belshatsar / Balthazar	Baltasar
Benjamin	Benjamin
Bethsabée	Betsabe
Boaz	Booz
Caïn	Kain
Caïphe	Kaifas
Cham	Kam
Claudia Procula	Klaudia Prokula
Dalila	Dalila
Dan	Dan
Daniel	Daniel
David	David
Débora	Debora
Démas	Demas
Dorcas	Dorkas
Eléazar	Eleazar
Eli	Eli
Élie	Elias
Éliézer	Eliezer
Élisabeth	Elisabet
Élisée	Eliseo
Énée	Eneas
Éphraïm	Efraim
Ésaü	Esau
Esdras / Ezra	Esdras edo Ezra
Esther	Ester
Ève	Eva
Ézéchiël	Ezekiel
Félix	Felix
Fortunatus	Fortunato
Gabriel	Gabriel

Frantsesa	Euskara
Gédéon / Gideon	Gedeon
Gog	Gog
Goliath	Goliat
Habacuc	Habakuk
Hanania	Hanania
Hénoch	Henok
Hérode Antipas II	Herodes Antipas
Hérode I ^{er} le Grand	Herodes I.a Handia
Hérodiade / Hérodiad	Herodias
Hiram I ^{er}	Hiram I.a
Holopherne	Holofernes
Isaac	Isaak
Isaïe / Ésaïe	Isaias
Ismaël	Ismael
Israël	Israel
Issachar	Isakar
Jacques d'Alphée / Jacques, fils d'Alphée / Jacques le Mineur	Jakue ²⁹ Alfeorena edo Jakue Txikia
Jacques de Zébédée / Jacques le Majeur	Jakue ³⁰ Zebedeorena edo Jakue Nagusia
Jacques le Juste	Jakue ³¹ Zuzena
Jaïrus	Jairo
Japhet	Jafet
Jean de Patmos / Jean le visionnaire Jean l'évangéliste	Joan Patmoskoa ³² edo Joanes Patmoskoa Joan Ebanjelaria edo Joanes Ebanjelaria
Jean Hyrcan Ier	Joan Hirkano
Jean le Baptiste	Joanes Bataiatzailea edo Joan Bataiatzailea
Jéhovah	Jehova ³³
Jérémie	Jeremias

²⁹ **Jakue, Josef, Marko** eta **Petri** izen tradiziodunak dira euskaraz, eta Iparraldeko eta Hegoaldeko tradizioa uztartzen dute. Izen horiek onartu zituen Euskaltzaindiak 1996an (66. araua: *Santutegiko izen ohikoena*), eta izen horiek berresten ditu orain ere. Hala eta guztiz ere, ulerturik Eliza kristauan, Hegoaldean, **Jose, Santiago, Markos** eta **Pedro** izenak erabiltzen direla, eremu horretan maiz erabiltzen direla eta eremu horretan tradizioa dutela, Euskaltzaindiak ez ditu baztertzen izen horiek Hegoaldeko liturgian erabiltzeko.

³⁰ Ikus 29. oharra.

³¹ Ikus 29. oharra.

³² Tradizio kristauaren arabera, *Joan Patmoskoa* eta *Joan Ebanjelaria* pertsona bera dira.

³³ Estatu Batuetan 1870ean sortutako mugimendu erlijioso kristauaren izendapenean erabiltzeko: **Jehovaren Lekukoak** (es *testigos de Jehová*; fr *Témoins de Jéhovah*; en *Jehovah's Witnesses*). Hebrearren jainkoaren izenerako, ikus *Jahveh*.

Frantsesa	Euskara
Jéroboam I ^{er}	Jeroboam
Jessé	Jese
Jésus de Nazareth / Jésus-Christ / Christ	Jesus Nazaretekoa edo Jesu Kristo
Jéthro	Jetro
Jézabel	Jezabel
Joab / Yoav	Joab
Joachin / Jéchonias	Jekonias
Joaqim	Joakim
Job	Job
Joël	Joel
Jonas	Jonas
Jonathan	Jonatan
Joseph	Josef³⁴
Joseph	Josef³⁵ (Nazaretekoa)
Joseph d'Arimathie / Joseph d'Arimathée	Josef³⁶ Arimateakoa
Josias	Josias
Josué	Josue
Juda	Juda³⁷
Judas Iscariote	Judas³⁸ Iskariote
Judas le Galiléen / Judas le Gaulanite / Judas de Gamala	Judas Galilearra edo Judas Gamalakoa
Judas Maccabée	Judas Makabearra
Jude Thaddée / Judas Thaddée	Juda³⁹ (Tadeo)
Judith	Judit

³⁴ Itun Zaharreko pertsonaia, Jakoben hamaikagarren semea.

³⁵ Ikus 29. oharra.

³⁶ Ikus 29. oharra.

³⁷ Itun Zaharrekoa, Jakoben laugarren semea.

³⁸ Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Izen hori **Juda Tadeo** santuari dagokio. Jesus Nazaretekoaren apostoluetako bat izan zen. **Judas Iskariote** ere Jesus Nazaretekoaren apostoluetako bat izan zen, baina ez da santua, eta, hura izendatzeko, **Judas** grafia nagusi da euskarazko tradizioan, hala Iparraldean nola Hegoaldean (Idazle hauek guztiek **Judas** grafia erabili zuten: G. Adéma *Zaldubi*, J. B. Agirre, P. A. Añibarro, E. M. Azkue, A. Baratzart, C. Beobide, A. Kardaberaz, J. A. Mogel, M. Duhalde, J. Duvoisin; J. Egiategi, J. Elizalde *Zerbitzari*, K. Enbeita, Etxeberri apeza, T. Etxebarria, J. I. Gerriko, J. Haraneder, J. Hiriart-Urruti, E. Intxauspe, D. Intza, P. F. Irigarai, B. Joanategi, J. Kerexeta, P. Lafitte, E. Lapeyre, F. I. Lardizabal, B. Larregi, Lazarraga, J. Lizarraga (Elkanokoa), J. M. Lujanbio *Txirrita*, B. Madariaga, S. Mendiburu, J. Mirande, V. Mogel, N. Ormaetxea *Orix*, J. F. Petriarena *Xenpelar*, B. Pradere, J. A. Ubillos, Xarlem, A. Zubikarai).

³⁹ Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Hala arautu zen, hala agertzen delako euskarazko tradizio zaharrean (*San Simon eta Juda negua eldu da*. E. Garibai, 1591-1592). **Juda** zein **Judas** grafien jatorria grekozko **Ιουδᾶς** izena da (hebreeraz, יהודה). **Judas iskarioter**en fama txarra izan liteke grafia-bereizketaren jatorria (Bibliaren arabera, Jesusi traizio egin zion); hala gertatzen da, adibidez, frantsesez eta ingelesez. Gaztelaniaz, berriz, **Judas** grafia erabiltzen da bietarako.

Frantsesa	Euskara
Kénan	Kenan
Laban	Laban
Lazare de Béthanie	Lazaro Betaniakoa
Léa	Lea
Lévi	Lebi
Longin le Centurion	Longino
Loth / Lot	Lot
Luc l'évangéliste	Lukas Ebanjelaria
Lucifer	Luzifer
Lucius Sergius Paullus	Sergio Paulo
Magog	Magog
Malachie	Malakias
Malchus	Malko
Manassé	Manases
Marc	Marko⁴⁰ Ebanjelaria
Mardochée	Mardokeo edo Mordekai
Marie	Maria
Marie de Béthanie	Maria Betaniakoa
Marie de Clopas / Marie d'Alphée	Maria Kleofasena
Marie de Magdala / Marie la Magdaléenne / Marie-Madeleine / Madeleine	Maria Magdalakoa edo Maria Magdalena edo Magdalena
Marthe de Béthanie	Marta Betaniakoa
Mathusalem	Matusalem
Mattathias	Matatias
Matthieu	Mateo Ebanjelaria
Melchisédech	Melkisedek
Ménahem	Menahem
Michée	Mikeas
Michel	Mikel
Moïse	Moises
Naaman	Naaman
Nahum	Nahum
Nathan	Natan
Nephtali	Neftali
Nicodème	Nikodemo
Nimrod	Nimrod

⁴⁰ Ikus 29. oharra.

Frantsesa	Euskara
Noé	Noe
Noémie / Noémi	Noemi
Omri	Omri
Onan	Onan
Osée	Oseas edo Osee
Paul de Tarse	Paulo Tarsokoa edo Saulo
Philémon	Filemon
Philippe le diacre	Filipe Diakonoa
Ponce Pilate	Pontzio Pilato
Potiphar	Potifar
Priscille	Priszila
Prochore / Procore	Prokoro
Rabban Gamaliel l'Ancien	Gamaliel
Rachel	Rakel
Raphaël	Rafael
Rébecca	Rebeka
Ruben	Ruben
Ruth	Rut
Sainte Famille	Familia Santua edo Familia Saindua
Salomé	Salome
Salomé Alexandra	Salome Alexandra
Salomon	Salomon
Samson	Sanson edo Samson
Samuel	Samuel
Sarah	Sara
Satan	Satan edo Satanas
Saül	Saul
Sédécias	Sedekias
Sem	Sem
Séphora	Sefora edo Tzipora
Seth	Set
Silas / Silvanus	Silas
Siméon de Jérusalem	Simeon Jerusalemgoa
Simon	Simon Makabearra
Simon de Cyrène	Simon Zirenekoa
Simon le lépreux	Simon Legenduna
Simon le Magicien / Simon le Mage	Simon Magoa

Frantsesa	Euskara
Simon le Zélote	Simon Zelote
Simon-Pierre / saint Pierre	Done Petri edo Simon Petri
Simon-Pierre / saint Pierre	Petri⁴¹ edo Simon Petri; Done Petri
Sophonie	Sofonias
Tamar	Tamar
Thirsta	Tirtza
Timothée	Timoteo
Tite	Tito
Tobie	Tobias
Tobie	Tobias edo Tobit
Toubal-Caïn / Tubal-Caïn	Tubalkain
Tubal / Toubal	Tubal
Urbain de Macédoine	Urbano Mazedoniakoa
Urie le Hittite / Ourias le Hittite / Urie, le Héthien	Urias hitita
Yahweh / Yahvé	Jahveh⁴²
Zabulon	Zabulon
Zacharie	Zakarias
Zébédée	Zebedeo

INGELESA-EUSKARA ZERRENDA

Ingelesa	Euskara
Aaron	Aaron
Abaddon / Apollyon	Abadon
Abel	Abel
Abigail	Abigail
Abimelech / Abimelek	Abimelek
Abner	Abner
Abraham	Abraham
Absalom	Absalom
Adam	Adam
Adonijah	Adonias
Aeneas	Eneas
Ahab	Akab
Asauerus	Asuero

⁴¹ Ikus 29. oharra.

⁴² Itun Zaharrean, hebrearren jainkoaren izena.

Ingelesa	Euskara
Alexander Jannaeus	Alexandro Janeo
Amos	Amos
Ananias	Ananias
Annas	Anas
Anne / Ann / Anna	Ana
Antigonus II Mattathias	Antigono II.a Matatias edo Antigono II.a Asmondarra
Antipas of Pergamum	Antipas Pergamokoa
Apostle Fortunatus	Fortunato
Aram	Aram
Aristobulus I	Aristobulo I.a
Athaliah	Atalia
Azariah	Azarias
Balaam	Balaam
Barabbas	Barrabas
Barnabas	Barnabe
Bartimaeus	Bartimeo
Bathsheba	Betsabe
Belshazzar / Balthazar	Baltasar
Benjamin	Benjamin
Boaz	Booz
Caiaphas	Kaifas
Cain	Kain
Claudia Procles / Claudia Procula	Klaudia Prokula
Dan	Dan
Daniel	Daniel
David	David
Deborah	Debora
Delilah	Dalila
Demas	Demas
Dorcas	Dorkas
Eleazar / Elazar	Eleazar
Eli	Eli
Eliezer	Eliezer
Elijah	Elias
Elisha / Eliseus	Eliseo
Elizabeth	Elisabet
Enoch	Henok
Ephraim	Efraim

Ingelesa	Euskara
Esau	Esau
Esther	Ester
Eve	Eva
Ezekiel	Ezekiel
Ezra / Ezra the Scribe	Esdras edo Ezra
Felix	Felix
Gabriel	Gabriel
Gamaliel the Elder / Rabban Gamaliel I	Gamaliel
Gideon / Gedeon	Gedeon
Gog	Gog
Goliath	Goliat
Habakkuk / Habacuc	Habakuk
Hagar	Agar
Haggai	Ageo
Ham	Kam
Hananiah	Hanania
Herod Agrippa II	Agripa II.a (Herodes Agripa II.a)
Herod Antipas	Herodes Antipas
Herod the Great / Herod I	Herodes I.a Handia
Herodias	Herodias
Hiram I	Hiram I.a
Holofernes	Holofernes
Holy Family	Familia Santua edo Familia Saindua
Hosea	Oseas edo Osee
Isaac	Isaak
Isaiah	Isaias
Ishmael	Ismael
Israel	Israel
Issachar	Isakar
Jairus	Jairo
James the Just	Jakue⁴³ Zuzena
James, son of Alphaeus / James The Less	Jakue⁴⁴ Alfeorena edo Jakue Txikia

⁴³ **Jakue, Josef, Marko** eta **Petri** izen tradiziodunak dira euskaraz, eta Iparraldeko eta Hegoaldeko tradizioa uztartzen dute. Izen horiek onartu zituen Euskaltzaindiak 1996an (66. araua: *Santutegiko izen ohikoenak*), eta izen horiek berresten ditu orain ere. Hala eta guztiz ere, ulerturik Eliza kristauan, Hegoaldean, **Jose, Santiago, Markos** eta **Pedro** izenak erabiltzen direla, eremu horretan maiz erabiltzen direla eta eremu horretan tradizioa dutela, Euskaltzaindiak ez ditu baztertzen izen horiek Hegoaldeko liturgian erabiltzeko.

Ingelesa	Euskara
James, son of Zebedee / James the Greater	Jakue⁴⁵ Zebedeorena edo Jakue Nagusia
Japheth	Jafet
Jeconiah	Jekonias
Jehoiakim	Joakim
Jehovah	Jehova⁴⁶
Jeremiah	Jeremias
Jeroboam	Jeroboam
Jesse	Jese
Jesus of Nazareth / Jesus Christ	Jesus Nazaretekoa edo Jesu Kristo
Jethro	Jetro
Jezebel	Jezabel
Joab	Joab
Job	Job
Joel	Joel
John Hyrcanus	Joan Hirkan
John of Patmos John the Evangelist	Joan Patmoskoa⁴⁷ edo Joanes Patmoskoa Joan Ebanjelaria edo Joanes Ebanjelaria
John the Baptist	Joanes Bataiatzailea edo Joan Bataiatzailea
Jonah / Jonas	Jonas
Jonathan	Jonatan
Joseph	Josef⁴⁸
Joseph	Josef⁴⁹ (Nazaretekoa)
Joseph of Arimathea	Josef⁵⁰ Arimateakoa
Joshua	Josue
Josiah	Josias
Judah	Juda⁵¹
Judah Maccabee / Judas Maccabeus	Judas Makabearra

⁴⁴ Ikus 43. oharra.

⁴⁵ Ikus 43. oharra.

⁴⁶ Estatu Batuetan 1870ean sortutako mugimendu erlijioso kristauaren izendapenean erabiltzeko: **Jehovaren Lekukoak** (es **testigos de Jehová**; fr **Témoins de Jéhovah**; en **Jehovah's Witnesses**). Hebrearren jaingoaren izenerako, ikus **Jahveh**.

⁴⁷ Tradizio kristauaren arabera, **Joan Patmoskoa** eta **Joan Ebanjelaria** pertsona bera dira.

⁴⁸ Itun Zaharreko pertsonaia, Jakoben hamaikagarren semea.

⁴⁹ Ikus 43. oharra.

⁵⁰ Ikus 43. oharra.

⁵¹ Itun Zaharrekoa, Jakoben laugarren semea.

Ingelesa	Euskara
Judas Iscariot	Judas⁵² Iskariote
Judas of Galilee / Judas of Gamala	Judas Galilearra edo Judas Gamalakoa
Jude / Jude of James / Jude Thaddaeus / Judas Thaddaeus	Juda⁵³ (Tadeo)
Judith	Judit
Kenan / Qenan / Kainan	Kenan
Laban	Laban
Lazarus of Bethany / Lazarus of the Four Days	Lazaro Betaniakoa
Leah	Lea
Levi	Lebi
Longinus	Longino
Lot	Lot
Lucifer	Luzifer
Lucius Sergius Paul(I)us	Sergio Paulo
Luke the Evangelist	Lukas Ebanjelaria
Magog	Magog
Malachi / Malachias	Malakias
Malchus	Malko
Manasseh	Manases
Mark the Evangelist	Marko⁵⁴ Ebanjelaria
Martha of Bethany	Marta Betaniakoa
Mary	Maria
Mary Magdalene / Mary of Magdala / The Magdalene	Maria Magdalakoa edo Maria Magdalena edo Magdalena
Mary of Bethany	Maria Betaniakoa
Mary of Clopas / Mary of Cleopas	Maria Kleofasena

⁵² Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Izen hori **Juda Tadeo** santuari dagokio. Jesus Nazaretokoaren apostoluetako bat izan zen. **Judas Iskariote** ere Jesus Nazaretokoaren apostoluetako bat izan zen, baina ez da santua, eta, hura izendatzeko, **Judas** grafia nagusi da euskarazko tradizioan, hala Iparraldean nola Hegoaldean (Idazle hauek guztiek **Judas** grafia erabili zuten: G. Adéma *Zaldubi*, J. B. Agirre, P. A. Añibarro, E. M. Azkue, A. Baratzart, C. Beobide, A. Kardaberaz, J. A. Mogel, M. Duhalde, J. Duvoisin; J. Egiategi, J. Elizalde *Zerbitzari*, K. Enbeita, Etxeberri apeza, T. Etxebarria, J. I. Gerriko, J. Haraneder, J. Hiriart-Urruti, E. Intxauspe, D. Intza, P. F. Irigarai, B. Joanategi, J. Kerexeta, P. Lafitte, E. Lapeyre, F. I. Lardizabal, B. Larregi, Lazarraga, J. Lizarraga (Elkanokoa), J. M. Lujanbio *Txirrita*, B. Madariaga, S. Mendiburu, J. Mirande, V. Mogel, N. Ormaetxea *Orix*, J. F. Petriarena *Xenpelar*, B. Pradere, J. A. Ubillos, Xarlem, A. Zubikarai).

⁵³ Euskaltzaindiaren 66. arauan (*Santutegiko izen ohikoenak*), **Juda** izena agertzen da. Hala arautu zen, hala agertzen delako euskarazko tradizio zaharrean (*San Simon eta Juda negua eldu da*. E. Garibai, 1591-1592). **Juda** zein **Judas** grafien jatorria grekozko **Ιουδᾶς** izena da (hebreeraz, יהודה). **Judas iskarioter**en fama txarra izan liteke grafia-bereizketaren jatorria (Bibliaren arabera, Jesusi traizio egin zion); hala gertatzen da, adibidez, frantsesez eta ingelesez. Gaztelaniaz, berriz, **Judas** grafia erabiltzen da bietarako.

⁵⁴ Ikus 43. oharra.

Ingelesa	Euskara
Mattathias	Matatias
Matthew the Apostle	Mateo Ebanjelaria
Melchizedek	Melkisedek
Menahem	Menahem
Methuselah	Matusalem
Micah	Mikeas
Michael	Mikel
Mordecai / Mordechai	Mardoqueo edo Mordekai
Moses	Moises
Naaman	Naaman
Nahum	Nahum
Naomi	Noemi
Naphtali	Neftali
Nathan	Natan
Nicodemus	Nikodemo
Nimrod	Nimrod
Noah	Noe
Obadiah	Abdias
Omri	Omri
Onan	Onan
Paul the Apostle / Saul of Tarsus	Paulo Tarsokoa edo Saulo
Philemon	Filemon
Pontius Pilate	Pontzio Pilato
Potiphar / Potifar	Potifar
Priscilla	Priszila
Prochorus	Prokoro
Rachel	Rakel
Raphael	Rafael
Rebecca	Rebeka
Reuben	Ruben
Ruth	Rut
Saint Philip the Evangelist	Filipe Diakonoa
Salome	Salome
Salome Alexandra / Alexandra of Jerusalem	Salome Alexandra
Samson	Sanson edo Samson
Samuel	Samuel
Sarah	Sara
Satan	Satan edo Satanas

Ingelesa	Euskara
Saul	Saul
Seth	Set
Shem	Sem
Silas	Silas
Simeon of Jerusalem	Simeon Jerusalemgoa
Simon of Cyrene	Simon Zirenekoa
Simon Peter / Saint Peter	Done Petri edo Simon Petri
Simon Peter / Saint Peter	Petri⁵⁵ edo Simon Petri; Done Petri
Simon Thassi	Simon Makabearra
Simon the Leper	Simon Legenduna
Simon the Sorcerer / Simon the Magician	Simon Magoa
Simon the Zealot / Simon Zelotes	Simon Zelote
Solomon	Salomon
Tamar	Tamar
Timothy	Timoteo
Tirzah	Tirtza
Titus	Tito
Tobias	Tobias
Tobit / Tobias	Tobias edo Tobit
Tubal	Tubal
Tubal-cain	Tubalkain
Urban of Macedonia	Urbano Mazedoniakoa
Uriah the Hittite	Urias hitita
Yahweh	Jahveh⁵⁶
Zebedee	Zebedeo
Zebulun	Zabulon
Zechariah	Zakarias
Zedekiah	Sedekias
Zephaniah / Sophonias	Sofonias
Zipporah	Sefora edo Tzipora

⁵⁵ Ikus 43. oharra.

⁵⁶ Itun Zaharrean, hebrearren jainkoaren izena.